

Η άποψή μου για την εκπαίδευση...

Είναι κοινός τόπος των περισσότερων, εκπαιδευτικών και μη, πως η κοινωνία γύρω μας συνεχώς αλλάζει και εξελίσσεται (όχι πάντα προς το καλύτερο...). Η ανάπτυξη της επιστήμης, της τεχνολογίας και ιδιαίτερα της πληροφορικής καθιστούν τις μεν γνώσεις για τον κόσμο αμφισβητήσιμες και σύντομα πεπερασμένες, τους δε ανθρώπους, μύστες, μιας δαιδαλώδους και αδιάλειπτης διαδικασίας πρόσληψης της ειδικής γνώσης, της εξειδίκευσης! Η ζωή του ανθρώπου ανά τους αιώνες γίνεται όλο και πιο σύνθετη, πιο πολύπλοκη, αλλά και καλύτερη; Το μυαλό του προσπαθεί να επινοήσει λύσεις και να εφαρμόσει ιδέες στα τρέχοντα οντολογικά και κοινωνικά του προβλήματα. Προβλήματα, όμως, που προκύπτουν στη πορεία της επίλυσης άλλων απλούστερων προβλημάτων! Τι γίνεται λάθος, τι δε λειτουργεί σωστά; Γιατί ο άνθρωπος ενώ, θεωρητικά, κάνει ότι κάνει για το καλό του στο τέλος δυσκολεύει τη ζωή του, καταστρέφει τον εαυτό και ό,τι τον περιστοιχίζει;

Τα ερωτήματα δύσκολα και για πολλούς, ακόμη, αναπάντητα! Κατά τη γνώμη μας, ρίζα του κακού αλλά συνάμα και αντίδοτο του είναι το **Σχολείο**, η εκπαίδευση. Είναι, για τους περισσότερους, ο σημαντικότερος φορέας και μεταλαμπαδευτής της παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς, των ηθικών και κοινωνικών αξιών αλλά και του γνωστικού μας κεφαλαίου! Είναι ένα ανθρώπινο επινοημένο «όπλο» το οποίο (όπως όλα τα όπλα) ανάλογα με το χειρισμό του μπορεί να μας σώσει, να μας διευκολύνει ή και να μας καταστρέψει!

Η κακή χρήση και διαχείριση των εκπαιδευτικών Θεσμών είναι η βαθύτερη αιτία των προβλημάτων του καιρού μας και του απώτερου μέλλοντός μας. Στη λειτουργία της εκπαίδευσης χρειάζεται να στραφούμε όλοι, με σύνεση, υπομονή και επιμονή αν θέλουμε πραγματικά να βελτιώσουμε τους όρους ζωής μας! Αν θέλουμε να βοηθήσουμε τα παιδιά μας - αυριανούς πολίτες! Ποιοι πρέπει να εγκύψουμε γύρω από την υπόθεση της εκπαίδευσης; Μα φυσικά όλοι οι ενήλικοι, ειδικοί και μη: πολιτικοί, υπεύθυνοι εκπαίδευσης, εκπαιδευτικοί όλων των βαθμίδων, γονείς, σύλλογοι κ.τ.λ.

Πιο συγκεκριμένα, στο χώρο της Παιδείας και της εκπαιδευτικής διαδικασίας, το **έργο** του **εκπαιδευτικού** πρέπει να είναι εμποτισμένο με της εξής ιδέες - σύγχρονες αντιλήψεις:

Όλοι οι **μαθητές** έρχονται στο σχολείο φέροντας τις **δίκες** του **αντιλήψεις**, **αδυναμίες** και **ενδιαφέροντα**. Στην πορεία της σχολικής τους ζωής συναντούν προσωπικές δυσκολίες -γνωστικές, συναισθηματικές, κιναισθητικές, κοινωνικές- και τις ξεπερνούν με ιδιαίτερη αντιμετώπιση, έχουν δηλαδή τους δικούς τους **ρυθμούς μάθησης** (Πλούταρχος). Αυτό είναι ένα στοιχείο το οποίο πρέπει να το σεβαστεί ο εκπαιδευτικός και να δουλέψει πάνω σ'αυτό!

Τα παιδιά για να εμπιστευτούν και να συνεργαστούν με τους εκπαιδευτικούς τους, έχουν ανάγκη να νιώσουν πρώτα απ'όλα την **αγάπη** τους! Αγάπη όμως αυθεντική,

με χαρακτήρα ανιδιοτελή! Ο εκπαιδευτικός πρέπει να βρίσκεται σε 'συμφωνία', να αποδέχεται δηλαδή τα αληθινά του συναισθήματα και αυτά των μαθητών του (**ανευ όρων**), να είναι **αληθινός**. Να διαθέτει **ενσυναίσθηση**, δηλαδή να μπορεί να αποδεχθεί και να νιώσει τα συναισθήματα των μαθητών του. Να ακούει τους μαθητές του ενεργά αλλά και να συμπάσχει μαζί τους. Η αγάπη του ν' απευθύνεται σ' όλους, χωρίς διακρίσεις, και να μεταφράζεται σε πράξεις φροντίδας από τη πλευρά του εκπαιδευτικού και επιθυμίας του για αυτοπραγμάτωση (self - fulfillment) των μαθητών του (**C. Rogers, Pestalozzi**).

Σημαντικό ρόλο στη μαθησιακή διαδικασία έχει, επίσης, η **πηγή** αναζήτησης της **γνώσης** αλλά και ο τρόπος αξιοποίησής της. Οι εκπαιδευτικοί πρέπει να σεβαστούν το πολιτιστικό υπόβαθρο των μαθητών και να το διαχειριστούν στη διδακτική πράξη. Να αναγνωρίσουν και να φέρουν, δηλαδή, στη σχολική τάξη τις **εμπειρικές γνώσεις** των μαθητών τους που προέρχονται τόσο από το οικογενειακό όσο και από το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον τους, από τα πρώτα χρόνια της ζωής τους μέχρι το σήμερα. Όχι όμως οποιεσδήποτε εμπειρίες και γνώσεις αλλά αυτές με θετική παιδευτική αξία. Κριτήρια όπως αυτό της **συνέχειας** και της **αλληλεπίδρασης** είναι αυτά που θα αποτελούν το μέτρο της παιδευτικής σημασίας και αξίας μιας εμπειρίας. (**Dewey**)

Η απλή επιλογή των **γνώσεων** δεν έχει παιδευτική αξία. Ο **τρόπος** που θα τις χειριστεί και θα τις **αξιοποιήσει** ο ίδιος ο **εκπαιδευτικός** και η **εμπλοκή** των **μαθητών** στην πρόσκτηση τους, καθιστούν τις γνώσεις διδακτικές! Η **ενεργή συμμετοχή** των μαθητών στη μαθησιακή διαδικασία, η **διερευνητική προσέγγιση** προβληματικών καταστάσεων παρμένων μέσα από τη ζωή, η **συνεργατική** αντιμετώπιση τους σε ένα περιβάλλον πλούσιας **εποπτείας** οδηγούν τους μαθητές στο ποθητό αποτέλεσμα: οι τελευταίοι **βιωματικά** μαθαίνουν πράγματα **από τη ζωή για τη ζωή** (**Decroly**). Οι ήδη υπάρχουσες γνώσεις τους, εμπλουτίζονται, ανασκευάζονται, αποκτούν **λειτουργικό** - χρήσιμο περιεχόμενο για την μετέπειτα ζωή τους.

Τους δίνονται **κίνητρα μάθησης**, και **μύησης** στη διαδικασία γόνιμης ανακάλυψης της αλήθειας. Καλλιεργούνται και εκτιμώνται οι **κοινωνικές τους δεξιότητες**, μούονται στη **διαλεκτική τέχνη**, τη συντροφικότητα, μαθαίνουν τα **όρια** και τους **κοινωνικούς κανόνες**, αναγνωρίζουν και εκτιμούν τη σημασία της **ελευθερίας** και **ισότητας**, αποκτούν **πίστη** στις **δυνατότητές τους!** Οι πληροφορίες γύρω τους συλλαμβάνονται **πολυαισθητηριακά**, και άρα γίνονται περισσότερο κατανοητές και κατακτιούνται βαθύτερα! (**Dewey, Neil, Αριστοτέλης, Bruner, Pestalozzi, Freire**)

Και ο **εκπαιδευτικός**, τι ρόλο έχει στη διδακτική διαδικασία, αν όλα τα διαχειρίζονται οι μαθητές (**μαθητοκεντισμός**): Ίσως σπουδαιότερο από πριν (αυθεντία, δασκαλοκεντρισμός)! Ο ρόλος του είναι **διευκολυντικός-συντονιστικός**. Παρατηρεί, ελέγχει την πορεία εργασίας των μαθητών του. Βοηθά, στηρίζει και ενισχύει τις προσπάθειές τους. Υποδεικνύει και θέτει τα όρια στις παρορμήσεις και τους κανόνες συμπεριφοράς της μαθητικής ομάδας (**Dewey**). Πρωθει την **αυτοδιακυβέρνηση** των **μαθητών** του,

αναθέτοντας στα παιδιά την ευθύνη της οργάνωσης της σχολικής πειθαρχίας και της τήρησης κοινωνικών κανόνων (**Piaget**). Ενισχύει την ανάπτυξη της **δισιοθητικής** τους **σκέψης** τονίζοντας την ευεργετική της σημασία, αν βέβαια γνωρίζουμε πότε το τίμημα της εικασίας είναι βαρύ και πότε η απουσία κοστίζει (**J. Bruner**)! Και τέλος, μείν τους μαθητές του στην ανάπτυξη **κριτικής στάσης** απέναντι στην πραγματικότητα (στοχασμός) και τη δραστηριοποίηση για **μετασχηματισμό της**, δηλαδή δράση όχι απλή αποδοχή της (**P. Freire, Giroux**).

Κλείνοντας θεωρούμε ότι, επίσης, καταλυτικό ρόλο στην εκπαίδευση των παιδιών, δε παίζουν μόνο οι άμεσα εμπλεκόμενοι εκπαιδευτικός-μαθητής, αλλά και οι **γονείς**, το ευρύτερο **κοινωνικό περιβάλλον**, η **πολιτεία!** Είναι επιτακτική η άμεση ενημέρωση, εμπλοκή και συνεργασία του σχολείου με την οικογένεια και τους ευρύτερους κοινωνικούς φορείς και η παρακολούθηση των **γονέων** της πορείας των παιδιών τους (**Πλούταρχος**). Καθοριστική σημασία έχει και η **χειραφετική πολιτική** του **εκπαιδευτικού** (αλλά και μαθητών), ο σεβασμός και η συμμετοχή του στη λήψη αποφάσεων σχετικά με αναλυτικά προγράμματα και γενικότερα ζητήματα παιδείας (**Giroux**). Το Σχολείο πρέπει να είναι απαλλαγμένο από τις κομματικές σκοπιμότητες ενώ παράλληλα χρειάζεται **ενιαία εκπαιδευτική πολιτική!** Γιατί όπως αναφέρει και ο **Αλέξανδρος Δελμούζος** «*Η γνώση δε χαρίζεται αλλά κερδίζεται και η αλήθεια δεν παραδίνεται αλλά κατακτιέται...*»

Του Αντώνη Νιανιούρη
Δάσκαλος

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- ✓ Dewey, J. (1916). *Democracy and Education*. Ανακτήθηκε την 25/04/08 από: <http://testetext.lib.virginia.edu/ebooks/pdf/DewDemo.pdf>
- ✓ Dewey J. (μτφρ. Πολενάκης Λ.). (1980b). *Εμπειρία και εκπαίδευση*. Αθήνα: Εκδόσεις Γλάρος.
- ✓ Dewey, J. (1897). *My Pedagogical Creed*. Ανακτήθηκε την 25/04/08 από <http://dewey.pragmatism.org/creed.htm>
- ✓ Dewey, J. *Τα σχολεία της εργασίας*, μετάφρ. εκ του αγγλικού Μ. Γ. Μιχαηλίδου. Αθήνα: Εκδοτική Εταιρεία "Αθήνα", [χ.χ.]. Ανακτήθηκε την 25/04/08 από <http://anemi.lib.uoc.gr//metadata/3/8/2/metadata-389-0000002.tkl>
- ✓ Πηγιάκη Π. (2004). *Προετοιμασία Σχεδιασμός και Αξιολόγηση της Διδασκαλίας - Διδακτική Μεθοδολογία*. Αθήνα: Εκδόσεις Γρηγόρη.
- ✓ Πηγιάκη Π. (2006). *Δημοκρατική - Κριτική Εκπαιδευτική Καινοτομία (Μαθήματα από το Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας)*. Αθήνα: Εκδόσεις Γρηγόρη.
- ✓ Χατζηγεωργίου Γ. (2000). *Κείμενα Παιδείας - John Dewey*. Αθήνα: Εκδόσεις Ατραπός.